

СУЧАСНА ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Використання інформаційних технологій у навчальному процесі – проблема не нова, однак й досі не вирішена остаточно. Сьогодні інформаційно-технологічна підтримка в навчанні стає невід'ємною частиною навчальної системи будь-якої предметної галузі. Саме вона породжує електронну методику навчання. Інформаційно-технологічна підтримка курсу у ВНЗ актуалізує аудіо- та візуальні можливості студентів, а також сприяє індивідуалізації процесу навчання, партнерському співробітництву в навчальному процесі, полегшує контроль та самоконтроль навчальної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробка стратегії гуманітарного навчання в електронному середовищі передбачає висунення на перший план методичного завдання, яке спрямоване на вирішення

проблеми вибирання того чи іншого так званого засобу E-Learning.

Однією із функцій інформаційно-технологічних засобів є методична концепція розробки будь-якого електронного продукту. Такий підхід якісно підвищує процес мовного навчання у ВНЗ.

Так, питанням інформатизації навчання, використання електронних освітніх ресурсів у своїх працях висвітлюють С. Христочевський, А. Башмаков, О. Зіміна, В. Агеєв, І. Доротюк, Т. Романченко, М. Кадемія, Л. Ільїна, Л. Коваль, О. Єсіна, Н. Кононець. Незважаючи на зростаючу популярність електронних засобів навчання, досі відсутнє єдине розуміння понять «електронний посібник» та «електронний підручник». Під ними розуміють і документи в багатьох електронних форматах, і навчальні web-сторінки і навіть електронні програми.

Однак досі можна констатувати поодинокість такого типу видань із

гуманітарних дисциплін, зокрема з української мови (за професійним спрямуванням), що й зумовлює актуальність статті.

Метою дослідження є висвітлення питання створення інформаційно-технологічної підтримки в навчанні курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Актуальним є твердження, що інформаційні технології та лінгводидактичні завдання навчання знаходяться у взаємозв'язку. Цілісний навчальний процес неможливий без навчально-методичного комплексу з певної дисципліни. Сьогодні можна констатувати процес перегляду і поповнення навчальних комплексів предметів інформаційними засобами, що додаються до традиційних завдань і методів навчання. Основне їхнє завдання полягає, наприклад, у формуванні мовної компетенції. Який же інформаційний засіб може виконати поставлене завдання?

По-перше, яскравим прикладом може служити використання **презентацій** (Power Point Presentation) для подання будь-якого навчального матеріалу як бази знань в аудіовізуальному варіанті. Такий підхід створює електронне середовище, яке дозволяє організувати якісно самостійну роботу студента, а також може підключити консультовану індивідуальну підтримку навчальної діяльності кожного учня. Загальновідомий і актуальний, метод проектів сприяє актуалізації знань курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)», умінь, навичок студентів, їхньому практичному використанню у взаємодії з середовищем. Він стимулює потреби учнів у самореалізації, самовираженні, в творчій особистісно, суспільно значимій діяльності, дозволяє поєднувати в навчальному процесі колективне та індивідуальне. Метод проектів забезпечує розвиток особистості.

Для формування мовної компетенції дискусійної спрямованості, в електронному середовищі створюється другий вид інформаційно-технологічної підтримки – **навчальний блог**, інформаційні можливості якого розкривають нові ефективніші та якісніші прийоми навчання. Саме навчальні блоги мають великий потенціал для активного й інтерактивного навчання термінів, для інтенсивної взаємодії між студентами і викладачами. За допомогою блогів навчальна аудиторія переходить свої межі і розширює їх до нескінченної аудиторії, адже курс «Українська мова (за професійним спрямуванням)» вивчається в усіх ВНЗ. Можливо, хтось за межами аудиторії прогляне і прокоментує певний термін, і це дозволить розширити уявлення про те, як опублікована

інформація сприймається представниками «зовнішнього світу».

Третім сучасним засобом, наприклад для самостійної роботи студентів професійно-орієнтованою термінологією, є **гіпертекстовий контент**. Гіпертекст інтенсифікує процес мислення, тому що при роботі з ним існують можливості з'єднати завдяки смисловим зв'язкам власні думки з об'єктивними знаннями, відновити в пам'яті те, що не було усвідомлено на більше ранньому етапі сприйняття.

Загальновідомо, що будь-який термін служить джерелом інформації. При первинному представленні заданого терміну студент бачить написання і звучання. Далі, використовуючи стартову сторінку, студент починає пошук визначення необхідного терміну, де він намагається зрозуміти, що є, наприклад, «квінтесенція». При роботі з терміном в гіпертекстовому середовищі кожен студент одержує можливість пройти свій шлях пізнання, залежно від рівня своєї підготовки, швидкістю освоєння матеріалу, своїх інтересів. Ключові слова мають бути логічно пов'язаними тільки з одним інформаційним блоком в межах розглядуваного гіпертексту.

Для оволодіння вміннями знаходження терміну в тексті, встановлення смислового зв'язку зі змістом інформації, студент легше розуміє комунікативне завдання наукового тексту, а також аналізує встановлення його зв'язку з реальністю. Тому можливість освоєння матеріалу з урахуванням безлічі взаємозв'язків, існуючих між елементами, робить освоєння глибшим і ефективнішим вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Наступна форма інформаційно-технологічної підтримки – **вебінар**. Специфіка вебінару як форми навчання у тому, що він володіє чималим числом незаперечних переваг, особливо для корпоративного навчання [2]. Вебінар (webinar, інтернет-семинар, онлайн-семинар) – форма проведення інтерактивних навчальних занять зі слухачами через мережу Інтернет із використанням спеціального програмного забезпечення [3].

Загалом вебінари як вид On-Line навчання є потужним інструментом, що дозволяє суттєво розширити аудиторію, коло викладачів та створює значні переваги щодо економії часу, коштів та інших ресурсів, оскільки дозволяє долучатися до інтерактивного освітнього процесу в зручний час і в зручному місці. Фактично вебінар створює враження того, що всі учасники присутні в одній кімнаті, де відбувається навчальне заняття з української мови (за професійним спрямуванням). Викладач може бачити кожного з учасників, має змогу звернутися до

конкретної людини чи до всіх одночасно. Якщо ж він надає слухачам важливу інформацію, то має змогу відключити усі мікрофони, крім свого, і користуватися лише зворотним зв'язком у формі текстового чату. Дискусійний метод навчання може успішно реалізуватися в процесі навчання і через **відеоконференцію**. Відеоконференція — це інтерактивний інструмент, який включає аудіо, відео, комп'ютерні технології для здійснення зв'язку віддалених територіально співрозмовників «віч-на-віч» в реальному часі. По суті, відеоконференція дозволяє здолати бар'єр відстаней, який розділяє учасників спілкування. У ході відеоконференції співрозмовники мають можливість бачити вираз обличчя і мову жестів. Саме це вид On-Line навчання дозволяє формувати свідоме відношення і розгляд висунених проблем, активність в її обговоренні, мовну культуру, спрямованість на виявлення причин, проблем і дають установку на їх вирішення в курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Мова, таким чином, є одночасно і метою, і засобом навчання.

Проаналізовані методи On-Line допомагають студентам не лише опанувати усі перелічені види мовної діяльності, але й за засобами мовної ситуації на тлі проблеми в соціокультурному середовищі виявити причини виниклих ситуацій та спробувати вирішити їх. Інтерес до самостійного рішення є стимулом, рушійною силою, співрозмовники мають можливість бачити вираз обличчя і мову жестів, ці речі є найважливішими аспектами спілкування, які втрачаються при асинхронних видах роботи (e-mail, чат, форум, блог). Вище зазначені форми навчання дозволяють об'єднувати разом різні групи студентів з різних виз для спільного обговорення.

Вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» як і інших дисциплін неможливе без начально-методичного комплексу. Нині постає необхідність упровадження окремих комбінованих електронних засобів навчання, зокрема електронних посібників. **Електронний посібник** — це такий освітній продукт, який за рахунок графіки, анімації, аудіо- та відеонаповнення, спеціального програмного забезпечення розширює та доповнює традиційний посібник на друкованій основі. Відтак він поєднує усі перераховані форми інформаційно-технологічної підтримки курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Аналіз вимог, які ставляться до електронного посібника в цілому, незалежно від його змістового наповнення й типології, показує такі переваги зг оптимальне

забезпечення взаємодії оператора з комп'ютером; досягнення мети і завдань навчання; адаптація до індивідуальних особливостей суб'єктів навчання; проблемне подання матеріалу завдань; спрямованість на інтенсивне керування процесом пізнання тощо.

Під час застосування електронних посібників враховуються й такі чинники як ступінь відповідності інформаційного і технологічного забезпечення посібника навчальній програмі з даного предмета; позитивність впливу мотиваційних орієнтацій на формування в студентів знань та вмінь більш високого рівня; варіативність індивідуалізованих і диференційованих навчальних завдань; інтенсивність використання інноваційних методів навчання [1].

Однією з найважливіших функцій моніторингу навчання є *електронне тестування*, де перевіряється вміння відповідально, зосереджено і уважно працювати, застосовуючи прийоми самоконтролю. Такі тести, проводяться в якості поточного і проміжного контролю, а на основі отриманих даних, студенти і викладач виконують різні корекційні заходи для успішнішого оволодіння матеріалом.

Інтеграція вибірково приведених електронних засобів в навчальний процес, створює передумови для створення інноваційної методики навчання «Української мови (за професійним спрямуванням)» — «електронної методики», які дозволяють ефективніше і раціонально вирішити комплекс методичних завдань на сучасному рівні навчання:

- формувати і удосконалювати комунікативні компетенції в індивідуальному режимі з концентрацією своїх творчих можливостей, розширюючи круг партнерів в діалогічному, дискусійному режимі;

- поповнювати словниковий запас як активної, так і пасивної лексики сучасної української мови за рахунок розширення комунікації з носіями мови;

- формувати у студентів стійку мотивацію до іншомовної діяльності у будь-якій сфері комунікації, включаючи професійно-орієнтовану;

- давати, глибше розуміння процесу навчання і розширення інтелектуальних можливостей студента;

- розширювати можливості самостійного навчання, роблячи студента об'єктом індивідуальної педагогічної підтримки з постійно контролюючою функцією навчання.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. У найближчому майбутньому самостійна навчальна діяльність студентів із засобами нових інформаційних технологій курсу «Українська мова (за

професійним спрямуванням)» неминуче потягне зміни в змісті і методах лінгвістичного навчання у внз. Поточне впровадження інформаційних технологій значно змінило і збагатило традиційні форми і методи навчальної діяльності, особливо в умовах самостійної роботи. Електронне навчання дозволяє індивідуалізувати процес навчання відповідно до психологічних та інтелектуальних можливостей учнів і створює доступний режим для засвоєння будь-якого мовного і мовного учбового матеріалу, що особливо необхідно в умовах дистанційної роботи студентів. Тренінг у поєднанні з електронним контрольньо-навчальним тестуванням дає можливість студентів бачити свої помилки, коригувати їх і продовжити нарощувати потенціал своєї бази знань у своєму індивідуальному режимі.

Інноваційні напрями в методиці навчання української мови (за професійним спрямуванням) розширюють і удосконалюють традиційні методи навчання і в сукупності виводять процес навчання на вищий і якісний рівень педагогічної майстерності, формується методична концепція навчання. У перспективі формування системи комп'ютерного навчання створює передумови для інтеграції її в міжнародну систему освіти, тим самим, розширюючи можливості міжкультурної і професійно-орієнтованої комунікації між студентами ВНЗ України.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Зимина О. В. Печатные и электронные учебные издания в современном высшем

образовании: теория, методика, практика / О. В. Зимина. – М.: Изд-во МЭИ, 2003. – 336 с.

2. Портал Smart education. Режим доступу – <http://www.smart-edu.com/>.

3. Освіта в Європі у 2020–2030 роках. Прогноз. Режим доступу – <http://www.pontydysgu.org/2010/01/crowd-sourcing-the-european-foresight-studyyour=chance-to-be-an-expert/>.

BIBLIOGRAFIYA

1. Zimina O. V. Pechatnye i elektronnye uchebnye izdania v sovremennom vysshem obrazovanii: teoriya, metodika, praktika / O. V. Zimina. – M: Izd-vo ME I, , 2003. – 336 с.

2. Портал Smart education. Режим доступу – <http://www.smart-edu.com/>.

3. Освіта в Європі у 2020–2030 роках. Прогноз. Режим доступу – <http://www.pontydysgu.org/2010/01/crowd-sourcing-the-european-foresight-studyyour=chance-to-be-an-expert/>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГРОМКО Тетяна Василівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутнього вчителя.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

HROMKO Tetiana Vasylivna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of Department of the Ukrainian Language, Kirovohrad Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: professional training of future teacher.